

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeș-Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet/Tanszék	Hungarológiai Tanulmányok Doktoriskola
1.4 Szakterület	Filológia
1.5 Képzési szint	doktori
1.6 Szak / Képesítés	filológiai tudományok doktora

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	LSD 1103 Interdiszciplináris bölcsészet							
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	dr. Berszán István egyetemi tanár / dr. Fazakas Emese egyetemi docens							
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	dr. Berszán István egyetemi tanár / dr. Fazakas Emese egyetemi docens							
2.4 Tanulmányi év	I.	2.5 Félév	I.	2.6 Az értékelés módja	v	2.7 A tantárgy típusa	Tartalom ²⁾	DS
							Kötelező ³⁾	DI

3. A tantárgy tartalma

3.1 Előadás
I. modul (dr. Berszán István)
1. Mindenek elméletei: az <i>Object Oriented Ontology</i> és a húrelmélet

Graham Harman: <i>Object Oriented Ontology: a New Theory of Everything</i> . Pengiun, Random House UK, 2017. Kolossvár, 2017. Tel./Fax: 0264-432417 hungarologia.lett@ubbcluj.ro https://hdi.ubbcluj.ro	
2. Ahol Kant nem eléggé kantianus és Heidegger nem eléggé heideggerianus	Timothy Morton: <i>Being Ecological</i> . The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, 2018.
3. Actor Network Theory és interdiszciplinaritás	- Bruno Latour: Ágencia az antropocén korában. Ford. Keresztes Balázs. PRAE. 2017/1. 3–20 - Bruno Latour: The Berlin key or how to do words with things. In P.M. Graves-Brown: <i>Matter, Materiality and Modern Culture</i>, Routledge, London 2000.10–21.
4. Kutatásgyakorlatok és idővetületek	- Berszán István: <i>Sola Scriptura</i> mint elásott talentum? Evangélium és ideológia egy kortárs tanítvány (Andrei Pleșu) és egy kortárs igazságtörténész (Alain Badiou) filozófiájában. In szerk. Berszán István: <i>A reformáció aktualitásai</i>. Egyetemi Műhely, Kolozsvár, 2018.
5. A fényre szabott fizika mint mozgáster	Néda Zoltán: The Space-time of Physics: a Kinetic Space, Hungarian Studies Yearbook 2019/1, DOI: 10.2478/HSY-2019-0002
6. Önmagunk lefordítása arra, amit/akit lefordítunk	- Philip Gross: <i>Deep Field</i>. Bloodaxe Books, 2011. - Ehrlich, P., & Reed, J. (Directors). (2020). <i>My Octopus Teacher</i> [Film]. A Netflix original documentary, in association with Off the Fence & The Sea Change Project. https://filmehd.to/filme/my-octopus-teacher-2020/. A modul szakirodalma: - Graham Harman: <i>Object Oriented Ontology: a New Theory of Everything</i>. Pengiun, Random House UK, 2017. - Timothy Morton: <i>Being Ecological</i>. The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, 2018. - Bruno Latour: Ágencia az antropocén korában. Ford. Keresztes Balázs. PRAE. 2017/1. 3–20 - Bruno Latour: The Berlin key or how to do words with things. In P.M. Graves-Brown: <i>Matter, Materiality and Modern Culture</i>, Routledge, London 2000.10–21. - Néda Zoltán: The Space-time of Physics: a Kinetic Space, Hungarian Studies Yearbook 2019/1, DOI: 10.2478/HSY-2019-0002 - Berszán István: <i>Sola Scriptura</i> mint elásott talentum? Evangélium és ideológia egy kortárs tanítvány (Andrei Pleșu) és egy kortárs igazságtörténész (Alain Badiou) filozófiájában. In szerk. Berszán István: <i>A reformáció aktualitásai</i>. Egyetemi Műhely, Kolozsvár, 2018.
II. modul (dr. Fazakas Emese):	

Írás, olvasás, könyvkultúra

A kurzus elsősorban a könyv és az olvasó viszonyát helyezi előtérbe az írás, olvasás, könyvnyomtatás, könyvkereskedelem, írástudás, íráshasználat, könyvtárak, levéltárak, iskolázás altémákon keresztül a középkortól a 20. századig.

1. Az írás mint az emberi civilizáció fontos lépése

Goody, Jack – Ian Watt: Az írásbeliség következményei. In: Nyíri Kristóf – Szécsi Gábor (szerk.): *Szóbeliség és írásbeliség. A kommunikációs technológiák története Homérosztól Heideggerig*. Áron Kiadó, Bp., 1998, pp. 111–128.

Mlodinov, Leonard: *Az emberi gondolkodás rövid története*. Talentum Tudományos Könyvtár. Akkord kiadó, 2018. pp. 54–77. (Civilizáció c. fejezet)

2. Írásbeliség és szóbeliség

Keszeg Vilmos: *Alfabetizáció, írásszokások, populáris írásbeliség*. KJNT, 2008 pp. 13–113. (Az írás kutatása c. fejezet)

Nyíri Kristóf: Bevezetés. Adalékok a szóbeliség-írásbeliség paradigma történetéhez. In: Nyíri Kristóf – Szécsi Gábor (szerk.): *Szóbeliség és írásbeliség. A kommunikációs technológiák története Homérosztól Heideggerig*. Áron Kiadó, Bp., 1998, pp. 7–20.

Várkonyi Nándor: *Az írás és a könyv története*. 1943 (Beszéd és írás; Írás és műveltség c. fejezetek) <http://mek.niif.hu/01600/01653/html/00.htm>

3. Iskolázás és könyvkultúra a középkorban

Barbier, Frédéric: *A könyv története*. Osiris kiadó, Bp., 2006. 61–90. (A könyv térhódítása (A X. és XV. század első fele között); Gutenberg Gutenberg előtt c. fejezetek)

Jakó Klára: Erdélyi könyvesházak 1. *Az első kolozsvári egyetemi könyvtár története és állományának rekonstrukciója 1579–1604*. Szeged, 1991. pp. 1–64.

Madas Edit: Könyvhasználat a középkori Magyarországon. In: Madas Edit – Monok István: *A könyvkultúra Magyarországon – a kezdetektől 1800-ig*. Balassi kiadó, Bp. pp. 19–60. mek.oszk.hu/01600/01613

4. Iskolázás és könyvkultúra a könyvnyomtatás feltalálása után

Fitz József: *A magyar könyv története 1711-ig*. Helikon kiadó, Bp., 1959 (A könyvnyomtatás kezdete Magyarországon, A reformáció nyomdászata c. fejezetek) <http://mek.niif.hu/01600/01601/html/#8>

Funke, Fitz: *Könyvismeret. Könyvtörténeti áttekintés*. Osiris kiadó, Bp., 2005. pp. 160–231. (A könyvnyomtatás fejlődése a 16. századtól a 18. század végéig c. fejezet)

Fülöp Géza: *A könyvkultúra a könyvnyomtatás kézműipari időszakában (Gutenbergtől a francia forradalomig)*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1989. (A (magyar) könyvkultúra a 16. században; A (magyar) könyvkultúra a 17. században; A (magyar) könyvkultúra a 18. század első felében c. fejezetek) mek.oszk.hu/01600/01625/01625.htm

Várkonyi Nándor: *Az írás és a könyv története*. 1943 (A polgári rend; Nyomtatás és könyv a 16. században c. fejezetek) <http://mek.niif.hu/01600/01653/html/00.htm>

5. Olvasóközönség és közönségszervezés a felvilágosodás korában

Barbier, Frédéric: *A könyv története*. Osiris kiadó, Bp., 2006. 169–213. (Az abszolutista paradigma: a klasszikus Európa és a könyvnyomtatás; Az olvasóközönség felemelkedése: könyvnyomtatás és felvilágosodás (1680–1780) c. fejezetek)

Fülöp Géza: *A magyar olvasóközönség a felvilágosodás idején és a reformkorban*. Akadémiai kiadó, Bp., 1978. (Európai kitekintés - polgári társadalom, polgári könyvkultúra és olvasóközönség; közönségszervezés a felvilágosodás idején c. fejezet) <http://mek.niif.hu/01600/01608/01608.htm>

Fülöp Géza: *A könyvkultúra a könyvnyomtatás kézműipari időszakában (Gutenbergtől a francia forradalomig)*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1989. (A 18. század polgárosodó könyvkultúrája, Magyarország könyvkultúrája a 18. században c. fejezetek) mek.oszk.hu/01600/01625/01625.htm

Várkonyi Nándor: *Az írás és a könyv története*. 1943 (A rokokó könyv; A könyv élete a 18. században c. fejezetek) <http://mek.niif.hu/01600/01653/html/00.htm>

6. Olvasóközönség és könyvkiadás a 19–20. században

Barbier, Frédéric: *A könyv története*. Osiris kiadó, Bp., 2006. 237–264. (Az Ancien Régime és a modernitás c. fejezet)

Fülöp Géza: *A magyar olvasóközönség a felvilágosodás idején és a reformkorban*. Akadémiai kiadó, Bp., 1978. (Közönségszervezés a reformkorban; Olvasóközönség c. fejezetek) <http://mek.niif.hu/01600/01608/01608.htm>

Egyéb ajánlott irodalom:

Abaffy Erzsébet: Író és nyomdász viszonya a XVI. században. *Magyar Nyelv* 1953: 28–35. <https://real-j.mtak.hu/15409/>

Fülöp Géza: *Sajtótörténet és sajtóismeret*. Tankönyvkiadó, Bp. 1983.

Fülöp Géza: *Olvasók, könyvek, könyvtárak. A kezdetektől 1848–1849-ig*. Magyar Pedagógiai Műhely, Bp., 1993. <https://mek.oszk.hu/01600/01647/>

Fülöp Géza: *Olvasók, könyvek, könyvtárak. A 1849-től napjainkig*. Magyar Pedagógiai Műhely, Bp., 1993. <https://mek.oszk.hu/01600/01647/>

Houston, R. A.: *Literacy in Early Modern Europe*. 2nd edition, London, Routledge, 2014. <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781315839233/literacy-early-modern-europe-houston>

Jakó Zsigmond: *Írás, könyv, értelmiség*. Kriterion könyvkiadó, 1978. <https://www.mek.oszk.hu/03200/03227/html/index.htm>

Jean, George: *Az írás az emberiség emlékezte*. Park kiadó, Bp., 1991.

Tóth István György: *Mivelhogy magad írást nem tudsz... Az írás térbódítása a művelődésben a koraijkori Magyarországon*. MTA Történettudományi Intézet, Bp., 1996

3.2 Szeminárium

I. modul

1-2. Hozzáférésmódok, gyakorlati interpretációk (tehén ugrókötelből, kétféle zenei interpretáció, Nemes Nagy Ágnes: *Hasonlat*, Terepkönyv-gyakorlat: *Olvasószerzetesek*)

- Nemes Nagy Ágnes: *Hasonlat*
https://konyvtar.dia.hu/html/muvek/NEMESNAGY/nemesnagy00386_kv.html
- Berszán István: *Olvasószerzetesek*. In Berszán István: *Terepkönyv. Az írás és az olvasás ritusai - irodalmi tartamgyakorlatok*, Koinónia, Kolozsvár, 2007.
- Berszán István: *Contemporary Ecosophies and Ecorhythmology. Hungarian Studies Yearbook 2013*, ISSN 2668-7542, ISSN-L 2668-7542, pp. 13-32. (Magyarul: *Húrelmélet, metafora és gesztusrezonancia c. alfejezet második fele, kézirat*)

3-4. Hibridek és/vagy ágenciahálózatok (Andrei Pleșu: *A Trabant dicsérete*)

- Andrei Pleșu: *Note, stări, zile*, București, Humanitas, 2010. 167.

5-6. Az irodalom kontextuális megközelítése mint idővetület (vita Galin Tihanovval)

- Galin Tihanov: *The Birth and Death of Literary Theory. Regimes of Relevance in Russia and Beyond*. Stanford UP, 2019.
- Berszán István: *Dislocating the theory of the contextualist approach. Metacritic Journal for Comparative Studies and Theory*, 8.2 (2022). Doi: <https://doi.org/10.24193/mjst.2022.14.10>.

II. modul:

1. Rendelet a könyvkiadásról, elmélkedések az olvasásról, könyvről

Barbier, Frédéric: *A könyv története*. Osiris kiadó, Bp., 2006. 141–146. (A modern állam és a nyomtatványok felügyelete c. fejezetek)

Fülöp Géza: *A könyvkultúra a könyvnyomtatás kézműipari időszakában (Guttnbergtől a francia forradalomig)*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1989. (A könyvnyomtatás jelentősége, A könyvnyomtatás európai feltalálásának társadalmi és művelődési háttere c. fejezetek) mek.oszk.hu/01600/01625/01625.htm
szövegek a 16. és 19. század között: <https://mek.oszk.hu/06700/06770/>

2. Az olvasóközönség és könyvtárak a 17. század után

Kovács Máté (szerk.): *A könyv és könyvtár a magyar társadalom életében. Az államalapítástól 1849-ig*. Gondolat, Bp., 1963 (A könyv és könyvtár a társadalom életében, A könyv és a könyvtár a feudalizmusból a kapitalizmusba való átmenet korában (1772–1849) c. fejezetek) mek.oszk.hu/06700/06770/06770.htm

Kovács Máté (szerk.): *A könyv és a könyvtár a magyar társadalom életében 1849-től 1945-ig*. Nemzeti Könyvtár, 1970. (Az olvasóközönség, könyvkiadás, könyvtárak a dualizmus korában (1867–1918); Az olvasóközönség, könyvkiadás, könyvtárak az ellenforradalom negyedszázadában (1919–1945) c. fejezetek) <https://mek.oszk.hu/06800/06832/>

Monok István: *A könyvtárak és a könyvolvasás*. In: Madas Edit – Monok István: *A könyvkultúra Magyarországon – a kezdetektől 1800-ig*. Balassi kiadó, Bp. pp. 78–141. mek.oszk.hu/01600/01613

3. Írásszokások

Keszeg Vilmos: *Alfabetizáció, írásszokások, populáris írásbeliség*. KJNT, 2008 pp. 115–185, 283–310. (Írásszokások; Írás és emlékezet; Az élettörténet: a személyes múlt megkonstruálása c. (al)fejezetek)

4. A könyvkiadás iparosodása

Barbier, Frédéric: *A könyv története*. Osiris kiadó, Bp., 2006. 265–287; 289–310. (A média és a politikai forradalom viszonya; A XIX. század és az iparosodás c. fejezetek)

Funke, Fitz: *Könyvismeret. Könyvtörténeti áttekintés*. Osiris kiadó, Bp., 2005. pp. 232–270. (A könyvgyártás iparosodása c. fejezet)

5. A 20–21. század fordulójának olvasóközönsége és a könyv

Balogh József: Adalékok a hangos és hangtalan olvasás magyarázatához. In: Nyíri Kristóf – Szécsi Gábor (szerk.): *Szóbeliség és írásbeliség. A kommunikációs technológiák története Homérosztól Heideggerig*. Áron Kiadó, Bp., 1998, pp. 225–229.

Barbier, Frédéric: *A könyv története*. Osiris kiadó, Bp., 2006. 333–351. (A XX. század: verseny és globalizáció c. fejezet)

Heim, Michael: Az elme klasszikus modellje és a könyv. In: Nyíri Kristóf – Szécsi Gábor (szerk.): *Szóbeliség és írásbeliség. A kommunikációs technológiák története Homérosztól Heideggerig*. Áron Kiadó, Bp., 1998, pp. 231–243.

Ong, Walter J.: Nyomtatás, tér és lezárás. In: Nyíri Kristóf – Szécsi Gábor (szerk.): *Szóbeliség és írásbeliség. A kommunikációs technológiák története Homérosztól Heideggerig*. Áron Kiadó, Bp., 1998, pp. 244–267.

6. Kultúra(fogyasztás) és műveltség

Barbier, Frédéric: *A könyv története*. Osiris kiadó, Bp., 2006. 186–194. (A közvélemény c. fejezetek)

Kapitány Ágnes – Kapitány Gábor: *Rejtjelek 2. Fejezetek a mindennapi élet antropológiájából*. Kossuth könyvkiadó, Bp., 1995. pp. 81–102. (Művelt nép... Kulturális-műveltségi blokkok a társadalomban c. fejezet)

4. Értékelés

A tevékenység típusa	4.1 Értékelési kritériumok	4.2 Értékelési módszerek	4.3 Ennek aránya a végső jegyben
4.4 Előadás	Reflexiók az előadások margójára		50%
4.5 Szeminárium	Referátumok, kiselőadások, aktív részvétel		50%

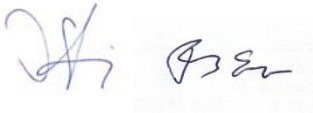
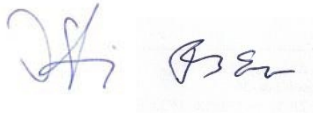

4.7 Minimális követelmények

- A hallgató ismeri a tanulmányai során felvetődő kutatási problémákat, képes szintézisben látni azokat.
- Adekvát fogalomhasználat.

Szervezés, rendkívüli esetek:

Bármilyen csalási kísérlet kizárással jár, valamint „elégtelen” minősítéssel.

Kitöltés dátuma	Az előadás felelőse	A szeminárium felelőse
2025.06.05.		

Intézeti jóváhagyás dátuma 2025.09.02.	Intézetigazgató
	Dr. habil. T. Szabó Levente egyetemi tanár